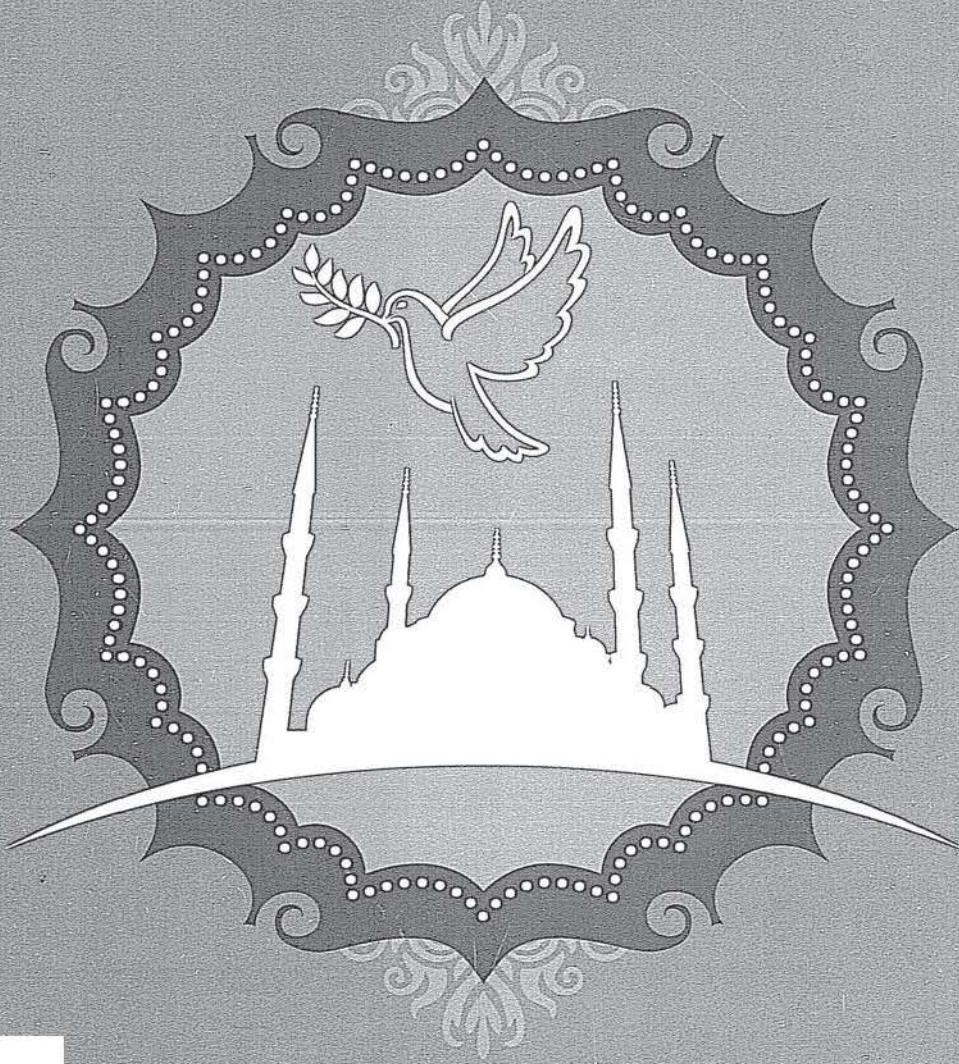

TOPLUMSAL BARIŞA KATKISI AÇISINDAN CAMİ ve DİN GÖREVLİLERİ

V. ULUSAL DİN GÖREVLİLERİ SEMPOZYUM BİLDİRİLERİ
(9-10-11 Mayıs 2014 - Mardin)

II. BÖLÜM

YAKIN TARİHİMİZDEN ÖRNEK ŞAHSİYETLER

1) BEDİÜZZAMAN SAİD NURSİ'YE GÖRE İDEAL DİN ADAMI VE MÜRŞİDİN ÖZELİKLERİ

Zübeyir AKÇE*

ÖZET

Bilindiği gibi Bediüzzaman, yaşadığı 82 yıllık (1878-1960) bereketli ömrünün neredeyse tümünü tâlim, tedris ve te'lif ile geçirmiştir. Gerek yaşadığı hayat ve gerekse telif etmiş olduğu eserlerle iman ve Kur'an hakikatlerini insanlara tebliğ etmekten ibaret olan davasını, geniş kitlelere ulaştırmaya muvaffak olmuş büyük İslam âlimlerinden biridir. Şüphesiz, bu muvaffakiyetin altında yatan en önemli husus, söylediği her sözün arkasında yaşamış olduğu bir hayatın varlığıdır. O söylediğini hayatına uygulamış, "lisan-ı hal"i, "lisan-ı kal"ini desteklemiş, başka bir deyişle hayatında söylem ve eylem çelişkisine rastlanmamıştır.

Bu tebliğde, öncelikle Bediüzzaman'ın şahsi hayatının din adamı ve mürşitler için örneklik teşkil eden yönleri üzerinde durularak hayatından kesitler sunulacak, bilahare konu ile ilgili görüş ve tavsiyeleri Risale-i Nur metinlerine dayanılarak incelenecektir.

Anahtar Kelimeler

Bediüzzaman Said Nursî, Din adamları, vaizler, vaizlik müessesesi, irşad, mürşid, maddi menfaat.

A-BİR DİN ADAMI VE MÜRŞİD OLARAK BEDİÜZZAMAN

a-Söylem-Eylem Birliği

Verilen bir mesajın müessiriyeti, mesajı verenin kim olduğuna, bizzat kendisinin verilen mesaja inanıp inanmadığına ve nihayet, söylenen sözün arkasında yaşanmış bir hayatın olup olmadığına bağlıdır. İrşad hususunda, samimiyet bağlamında dile getirilen, "*söylenen bir söz konuşanın neresinden çıkarsa dinleyen de orasına yerleşir.*" diye meşhur olmuş bir darb-ı mesel vardır. Bediüzzaman'ın mesajının, tek parti dönemi, yasak, sürgün, hapis vb. gibi bütün olumsuz şartlara rağmen, insanları bu kadar derinden etkilemesinin en önemli nedeni, şüphesiz ki yukarıda vurgu yapılan lisan-ı hal ile lisan-ı kal arasındaki muhteşem uyumdur.

Bediüzzaman'ın, "*Ey iman edenler! Yapmayacağınız şeyleri niçin söylüyorsunuz?*"⁷, "*Yapmayacağınız şeyleri söylemeniz, Allah katında büyük*

* Yrd. Doç. Dr. Mardin Artuklu Üniversitesi, zubeyirakce@yahoo.com

gazap gerektiren bir iştir.”⁸, “Siz kitab’ı okuyup durduğunuz hâlde, kendinizi unutup başkalarına iyiliği mi emrediyorsunuz? (yaptığınızın çirkinliğini anlamıyor musunuz?)”⁹ Mealindeki ayetlerin yol göstericiliğinde söylediklerini ilk önce kendi nefsinde tatbik ettiğini görüyoruz. Hayatında takvayı ve azimetini esas almış, şüpheli olandan kaçınma noktasında azami dikkat göstermiştir.¹⁰

İslamî hizmette temsilin, tebliğden daha etkili olduğu bilinen bir gerçektir. Teoriden ziyade pratiğin insan kalbini ve hissiyatını harekete geçirip titrestirdiğine tarihi ve bilhassa asr-ı saadeti örnek olarak gösterebiliriz. Bediüzzaman, bilhassa İslam’ı tebliğ hususunda temsilin önemi üzerinde durur. Şayet biz Müslümanlar olarak İslam’ın ahlakını ve imanın mükemmelliğini fiillerimizle gösterebilirsek diğer dinlerin mensuplarının cemaatlerle İslamiyet’i kabul edeceklerini, belki yeryüzünün bazı kıtaları ve devletlerinin bu dini benimseyeceklerini ifade eder.¹¹

Bediüzzaman’ın bütün Müslümanlara ve bilhassa din hizmetini yapanlara hitaben kaleme aldığı ve bir şaheser özelliği taşıyan “İhlâs Risalesi”nde de anlatılacak olan değerlerin içselleştirilmesi ve temsil üzerinde durulur. Burada, yapılacak olan hizmetin yalnız ve yalnız Allah rızasının gözetilmesi anlamına gelen “ihlâs”la yapılması ve başka maksatların hedeflenmemesi şu şekilde tavsiye edilir:

“Amelinizde rıza-yı İlahî olmalı. Eğer o razı olsa, bütün dünya küsse ehemmiyeti yok. Eğer o kabul etse, bütün halk reddetse tesiri yok. O razı olduktan ve kabul ettikten sonra, isterse ve hikmeti iktiza ederse, sizler istemek talebinde olmadığınız halde, halklara da kabul ettirir, onları da razı eder. Onun için, bu hizmette doğrudan doğruya yalnız Cenab-ı Hakk’ın rızasını esas maksad yapmak gerektir.”¹²

b-Muhatap Olarak Nefsini Alması

Hitaplarında hep nefsinin hedef tahtasına oturtmuş, muhatabını savunma refleksine itmeyen, iletişimdeki “Ben Dili”ni kullanmıştır. Bunun

⁷ Saff 61/2. Kur’an-ı Kerim Meâli, DİB, Ankara 2006. (Bundan sonraki ayet atıfları bu kaynaktan yapılacaktır.)

⁸ Saff 61/3.

⁹ Bakara 2/44.

¹⁰ Bediüzzaman Said Nursî Hayatı, Mesleği, Tercüme-i Hali, (Heyet) Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2001. s. 32. (bundan sonra Tarihçe-i Hayat olarak referans verilecektir.)

¹¹ B. Said Nursî, Hutbe-i Şamiye, Yeni Asya Neşriyat İstanbul 2011. s.72.

¹² B. Said Nursî, Lemalar, Yeni Asya Neşriyat, Germany. 1994. s. 164.

yüzlerce örneği Külliyyatın muhtelif yerlerinde mevcuttur. Nefsini muhatap alması ile ilgili birkaç örneği aşağıya alıyoruz:

*"Ey tembel nefsim!"*¹³, bazen de direk olarak *"Ey sa'y ve ameldeki lezzet ve saadeti bilmeyen tembel insan!"* örneğinde olduğu gibi insanı muhatap alır. Ancak insana hitap ettiğinde de muhatabın yine kendi nefsi olduğunu şöyle dile getirir: *"Ey insan!" dediğim vakit nefsimi murad ediyorum. Bu ders kendi nefsimde has iken, ruhen benimle münasebettar ve nefsi nefsimden daha hüşyar zâtlara belki medar-ı istifade olur niyetiyle, On dördüncü Lem'anın İkinci Makamı olarak müdakkik kardeşlerimin tasviplerine havale ediyorum."*¹⁴

Bediüzzaman, muhataplarıyla hiyerarşik olarak onları kendisinden daha aşağı konumda gören, irşada muhtaç bir söylem ve ruh hali ile muhatap olmuyor. Dikey iletişimden çok, eşitlikçi bir düzlemi ifade eden yatay bir iletişimi, şeyh-mürit ilişkisine bedel, ders arkadaşı ilişkisini tercih ettiğini aşağıdaki atıflardan anlıyoruz:

*"Asker olduğun için askerlik temsilâtıyla, sekiz hikâyecikler ile birkaç hakikati nefsimle beraber dinle. Çünkü ben nefsimi herkesten ziyade nasihate muhtaç görüyorum"*¹⁵, *"O zâtın o sözünden hayli zaman geçtikten sonra, nefsimi dinledim. İştittim ki, aynı sözleri söylüyor ve ona baktım gördüm ki; tembellik kulağıyla şeytandan aynı dersi alıyor. O vakit anladım: O zât o sözü, bütün nüfus-u emmarenin namına söylemiş gibidir veya söylettirilmiştir. O zaman ben dahi dedim: "Madem nefsim emmaredir. Nefsini ıslah etmeyen, başkasını ıslah edemez. Öyle ise, nefsimden başlarım."*¹⁶

Bediüzzaman, hitaplarında hücum oklarını kendi nefsine yönlendirince muhataplarında bir savunma refleksi, reaksiyoner bir tutum geliştirme temayülü oluşmuyor. Irşad hususundaki muvaffakiyetin nedenlerinden birisinin de bu tutum olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Örneğin, aşağıda bir kısmını aldığımız hitap tarzlarından kim rahatsız olabilir?

*"Bismillah her hayrın başıdır. Biz dahi başta ona başlarız. Bil ey nefsim, şu mübarek kelime İslâm nişanı olduğu gibi..."*¹⁷, *"İşte ey mağrur*

¹³ B. Said Nursî, Sözler, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2005. (Beş, yedi, sekiz on altıncı söz.)

¹⁴ B. Said Nursî, Lemalar, 98.

¹⁵ B. Said Nursî, Sözler, s. 14.

¹⁶ B. Said Nursî, Sözler, 424.

¹⁷ B. Said Nursî, Sözler, s. 15.

nefsim!"¹⁸, "Besmelenin rahmet noktasında parlak bir nuru, sönük aklıma uzaktan göründü. Onu, kendi nefsim için nota suretinde kaydetmek istedim."¹⁹, "İşte ey namazsız adam ve ey namazdan hoşlanmayan nefsim!"²⁰, "İşte ey gençliğinde gülmüş, şimdi güldüğüne ağlayan nefsim!"²¹, "Ey gaflete dalıp ve bu hayatı tatlı görüp ve âhireti unutup, dünyaya talib bedbaht nefsim!"²², "İtminan-ı nefsim medar olacak, zulmeti dağıtacak şu âyetin nurundan dört şuaı göstermekle, kör nefsim bir basiret vermek için yazılmıştır."²³

Bediüzzaman, ilim ve irşada muvaffak olmuş bazı kimselerin, girebilecekleri mağrur halin kendisinde de meydana gelme ihtimaline karşı nefsiyle adeta meydan savaşı verir. Meslek ve meşrebinin dört esasından ikisi olan "acz ve fakr"²⁴ dan başka nefsinin elinde bir şey bırakmaz. Şımarma ve şişme eğiliminde olan nefsinin, "acz" ve "fakr" ile hizaya getirir. Telif ettiği eserler veya vesile olduğu hizmetler konusunda bir övünme veya böbürlenme tehlikesine karşı, tevazu ve mahviyeti devreye sokar. Vücuduna ve enaniyetine güvenme halini, kafasındaki ışıkcığa güvenip güneşin ışığından mahrum kalan yıldız böceğine, aksi durumu da gündüzün güneşini bulan balarısına benzetir. Bu konu ile ilgili orijinal ifadeleri şöyledir:

"Madem hakikat böyledir; gel ey hayata çok müştak ve ömre çok talib ve dünyaya çok âşık ve hadsiz emeller ile ve elemeler ile müptela bedbaht nefsim! Uyan, aklını başına al! Nasıl ki yıldız böceği, kendi ışıkcığına itimad eder; gecenin hadsiz zulûmatında kalır. Bal arısı, kendine güvenmediği için, gündüzün güneşini bulur. Bütün dostları olan çiçekleri, Güneşin ziyasıyla yaldızlanmış müşahede eder. Öyle de: Kendine, vücuduna ve enaniyetine dayansan; yıldız böceği gibi olursun. Eğer sen, fânî vücudunu, o vücudu sana veren Hâlıkın yolunda feda etsen, bal arısı gibi olursun. Hadsiz bir nur-u vücud bulursun. Hem feda et. Çünkü şu vücud, sende vedia ve emanettir."²⁵

Bediüzzaman kitaplarının rağbet görmesi ve insanların etrafında toplanması halinin, onu gurura sevk etmemesi gerektiğini zira kendisinin, lezzetli üzüm salkımlarını taşıyan asmanın kuru çubuğu veya kendi

¹⁸ B. Said Nursî, Sözler, s. 424.

¹⁹ B. Said Nursî, Lemalar, 98.

²⁰ B. Said Nursî, Sözler, S. 40.

²¹ B. Said Nursî, Sözler, s. 55.

²² B. Said Nursî, Sözler, s. 275.

²³ B. Said Nursî, Sözler, s. 314.

²⁴ Bediüzzaman kendi mesleğinin "acz, fakr, şefkat ve tefekkür" olmak üzere dört esas üzerinde müesses olduğunu ifade eder. Sözler, ss. 773-777.

²⁵ B. Said Nursî, Sözler, s. 342.

mülkiyetinde olmayan mücevherleri satan mücevherat dükkânının bir hizmetçisi hükmünde bulunduğunu dile getirmektedir.²⁶

Bediüzzaman'ın nefsi ile musalaha etmediğine ve aleyhinde gibi gözüken her olumsuz olayı olumlu değerlendirdiğine dair hayatından birçok örnek vermek mümkündür. Bunlardan birisi, bir müdürün gıyabında onu küçük düşürücü ve hoşuna gitmeyecek sözler söylediğine dair kendisine intikal eden bir haber karşısındaki tutumu ile ilgilidir. Bu olay vesilesi ile bir saat kadar etkilendiğini, ancak daha sonra aşağıya kaydedeceğimiz manaları düşünerek rahatladığını ve sonrasında da söz konusu kişiye hakkını helal ettiğini beyan etmektedir. İletişimde kullanılması tavsiye edilen “yeniden çerçeveleme”nin güzel örneklerinden biri olan yorumu şöyledir:

“Nefsime dedim: Eğer onun tahkiri ve beyan ettiği kusurlar, şahsıma ve nefsim aittir ise; Allah ondan razı olsun ki, benim nefsimin ayıplarını söyler. Eğer doğru söylemiş ise, beni nefsimin terbiyesine sevk eder ve gururdan beni kurtarmaya yardımcıdır. Eğer yalan söylemiş ise, beni riyadan ve rıyanın esas olan şöhret-i kâzibeden kurtarmaya yardımcıdır. Evet, ben nefsim ile musalaha etmemişim. Çünkü terbiye etmemişim. Benim boynumda veya koynumda bir akrep bulunduğunu biri söylese veya gösterse; ondan darılmak değil, belki memnun olmak lâzım gelir.”²⁷

c-Kusurunu Bilmesi

Bediüzzaman'ın bir mürşid olarak en belirgin vasıflarından birisi de kusurunun farkında olmasıdır. Olumsuz gibi görünen her durumda mutlaka şahsına bir hata payı çıkarıp kendisini sorgulamıştır. Örneğin, ömrünün sonuna kadar devam eden sürgün, hapis ve emsali işkencelere karşı bile kusuru, bu muameleyi ona reva görenlerde değil kendisinde bulur. Bütün olaylara sonuç ve ilahi kader noktasında bakıp kendisini şu şekilde sorgular:

“Âdil kadere de derim ki: Ben senin bu şefkatli tokatlarına müstahakidim. Yoksa herkes gibi gayet meşru ve zararsız olan bir yol tutarak şahsımı düşünseydim, maddî manevî füyuzat hislerimi feda etmeseydim, iman hizmetinde bu büyük ve manevî kuvveti kaybedecektim. Ben maddî ve manevî her şeyimi feda ettim, her musibete katlandım, her işkenceye sabrettim. Bu sayede hakikat-ı imaniye her tarafa yayıldı.”²⁸

Yine Bediüzzaman'ın bir mürşid olarak, din adamı ve mürşidlerin iktibas etmesi gereken vasıflarından birisi de kendisi hakkında aşırı hüsn-ü zandan ve milletin teveccühünden kaçınmasıdır. Şahsı ile ilgili aşırı hüsn-ü

²⁶ B. Said Nursî, Mektubat, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2005. s. 256.

²⁷ B. Said Nursî, Mektubat, s. 67

²⁸ Tarihçe-i Hayat, s. 596.

zan konusunda talebelerini uyarak bu husus ile ilgili, ağabeyi Molla Abdullah ile arasında geçen şu karşılıklı konuşmayı nakletmektedir:

Molla Abdullah, zamanın büyük velilerinden Şeyh Ziyaeddin'in has müritlerindendir. Ağabeyi "Hazret-i Ziyaeddin bütün ulûmu biliyor. Kâinata, kutb-u a'zam gibi her şeye ıttılai var." diyerek Bediüzzaman'a göre abartı sayılan vasıflarla onu övmüş. Bediüzzaman da ağabeyinin bu abartısına karşılık, "Sen mübalağa ediyorsun, onu görsem çok meselelerde mağlup edebilirim." demiş. Hem onun, kendisi kadar hakiki olarak şeyhi sevmediğini zira ağabeyinin her ilmi bilir bir kutb-u a'zam suretindeki hayali bir şeyhi sevdiğini, şayet gerçek durum ortaya çıksa, onun sevgisinin kaybolacağını veya dörtte birine ineceğini, kendisinin sevgisinde ise herhangi bir azalmanın olmayacağını, çünkü ağabeyinin hayali, kendisinin ise hakiki bir Ziyaeddin'i sevdiğini söyler.²⁹

Bediüzzaman, bu anekdotu aktardıktan sonra talebelerine, kendisine manevi yüksek makam verme gibi aşırı bir tevcihte bulunmamalarını, vazifeye ve hizmete yoğunlaşmalarını, şahsının faziletleriyle fazla alakadar olmamalarını, zira perdenin açılması halinde baştan aşağıya kadar kusurlu şahsiyetinin görüneceğini ifade eder.³⁰

Bediüzzaman, 31 Mart olayı nedeni ile kurulan zamanın sıkıyönetim mahkemesi Divan-ı harbe verdiği savunmasında, konumuzla ilgili şu hususlara dikkat çekmektedir: İnsanlara tavsiyede bulunmak için önce insanların tavsiyelerine kulak verilmesi, nefsini irşad etmeden başkasını irşada çalışılmaması gerektiğini, en büyük hatanın insanın kendisini hatasız kabul etmesi olduğunu, ama kendisinin bunlara riayet etmediğinden nasihatının tesirsiz ve emr-i bilmaruf hususunda da yetersiz kaldığını söylemek suretiyle, olumsuzluklardan nefesine pay çıkarmıştır.³¹

d-Tevazusu

İrşadın önündeki önemli engellerden birisi de taşıyıcısına ağır bir yük bırakan kibir ve gururdur. Gurur, sarımsaklı ağız gibi herkesi kendisinden uzaklaştırmak suretiyle karşısındaki insanlarda münaferet hissini oluşturması nedeniyle sağlıklı iletişimi engeller. Bediüzzaman, mağrur ruh halini taşıyan bir kimsenin herkesten hürmet isteyeceğini, hürmet beklentisi içinde olan kimseye karşı ise soğuk muamelede bulunmanın ve hürmet göstermemenin, insan psikolojisinin bir gereği olduğunu söyler.

²⁹Tarihçe-i Hayat, s. 253.

³⁰Tarihçe-i Hayat, aynı yer.

³¹Tarihçe-i Hayat, s. 63-64.

Hürmet beklentisinin karşılığını göremeyen kimsenin ruhunun daima azap içinde kalacağını, hürmetin verilebileceğini ancak istenilemeyeceğini ifade eder. Mümine, bilhassa mürşide yakışan, mağrur halin tersi olan tevazuda ve gururun terkinde ise insanı ağır bir yükten ve kendini soğuk beğendirmekten kurtaran bir ruh hali oluşur.³²

Bediüzzaman, kendisini beğenmediğini, hatta şahsını kastederek kendisini beğenenleri de beğenmediğini, ziyaretçilerle ilgili bir tavzihte bulunma sadedinde dile getirmektedir. Kendisini ziyarete gelen üç kısım ziyaretçi olduğunu, bunlardan bir kısmının dünyevi beklenti içinde olduklarını, kapısının bunlara kapalı olduğunu; bir kısmının da ahiret hayatı yönünde geldiğini, bunların da iki kısım olup, bir kısmının kendisi hakkında fazla hüsn-ü zan besleyip şahsını mübarek ve manevi makam sahibi zannettiklerini, kapısının bunlara da kapalı olduğunu, beyan eder. Ve bu tavrını şu şekilde gerekçelendirir:

"Ben kendimi beğenmiyorum, beni beğenenleri de beğenmiyorum. Cenab-ı Hakk'a çok şükür, beni kendime beğendirmemiş." Kendisi açısından makbul olan üçüncü kısım ziyaretçi tipinin ise onları Kur'an ile buluşturan ve onun hakikatlerini izah ve neşreden şahsiyeti ile muhatap olmak isteyenlerdir ki onları baş göz üstünde kabul ettiğini ifade eder.³³

Bediüzzaman, veliliğin, şeyhliğin ve büyüklüğün belirtisinin tevazu ve mahviyet olduğuna işaret eder. Bu özelliklere sahip olmayanların büyük olarak tanınmaması gerektiğini, zira tekebbürün küçüklük alameti olduğunu son derece dikkat çekici bir temsil ile şöyle anlatır: Her bir kişinin sosyal hayatta görmek ve görünmek için seviye denilen bir penceresinin bulunduğunu, boyu bu pencereden kısa olanların parmak uçlarına basarak ve kasılarak kendilerini pencere hizasında göstermek isteyeceklerini, boyu pencereden uzun olanların ise tevazu ile eğilerek pencere hizasında görme ve görünme arzusunda olacaklarını belirtir. Bu nedenle *"İnsanda büyüklüğün mikyası; küçüklüktür, yani tevazu'dur. Küçüklüğün mizanı; büyüklüktür, yani tekebbürdür"*³⁴ tespitini yapar.

Bediüzzaman, büyüklerdeki meziyetin tevazua vesile olması gerekirken maalesef tahakküme sebep olduğu, avamın cehaleti ise şefkatin celbine vesile olması gerekirken, ezilmelerine ve esaretlerine neden olduğu tespitini yapıyor.³⁵

³² B. Said Nursî, Hizmet Rehberi, Envar Neşriyat, s. 176.

³³ B. Said Nursî, Mektubat, s. 575.

³⁴ B. Said Nursî, Mektubat, s. 807.

³⁵ B. Said Nursî, Mektubat, s. 799.

Bediüzzaman, imanlı faziletin başkası üzerinde tahakküm ve istibdada neden olmaması gerektiğini, hatta tahakküm ve tagallüp etmenin faziletsizlik olduğunu belirtir. Özellikle fazilet ehlinin önemli bir kısmının davranışının baskın bir özelliği acz, fakr ve tevazu ile sosyal hayata karışma tarzında olduğunu altını çizer.³⁶ Kendisinin de bahsi geçen fazilet ehlini modellediğini ve hayatının bu minval üzere gittiğini ifade eder. Ancak Allah'ın kendisine vermiş olduğu iman ve Kur'an ilimlerini anlama nimetine nail oluşunun şükrünü ifade etme anlamındaki tahdis-i nimeti de dile getirmeyi ihmal etmez. Bu husustaki ifadeleri şöyledir:

*"Ben kendimde fazilet var diye fahr suretinde dava etmiyorum. Fakat nimet-i İlahiyeyi tahdis suretinde, şükretmek niyetiyle diyorum ki: Cenab-ı Hak fazl u keremiyle, ulûm-u imaniye ve Kur'aniyeye çalışmak ve fehmetmek faziletini ihsan etmiştir. Bu ihsan-ı İlahîyi bütün hayatımda "Lillahilhamd" tevfik-i İlahî ile şu millet-i İslâmiyenin menfaatine, saadetine sarf ederek; hiçbir vakit vasıta-i tahakküm ve tagallüp olmadığı gibi; ekser ehl-i gafletçe matlub olan teveccüh-ü nâs ve hüsn-ü kabul-ü halk dahi, mühim bir sırta binaen benim menfurumdur; onlardan kaçıyorum."*³⁷

e-Hediye Almaması ve Maddi Menfaat Beklentisi İçinde Olmaması

Bediüzzaman, din adamlarının mesajlarının iletiminde bir engel olarak gördüğü karşılıksız hediye alma konusu üzerinde durur. Hayatı boyunca kimseden karşılıksız hediye almaması ile ilgili gerekçelerini Mektubat isimli eserinin "ikinci Mektup" kısmında açıklamaktadır. Burada kardeşinden ve çok sevdiği yeğeninden daha önde tuttuğunu, ruhuna daha yakın hissettiğini söylediği samimi bir talebesinden gelen hediyeyi reddetme sadedinde karşılıksız hediye almamayı neden prensip haline getirdiği ile ilgili bazı açıklamalar yapmaktadır.

Bediüzzaman, dinde haz etmeyen din düşmanlarının, ilim adamlarını, ilmi ve dini kendilerine geçim vasıtası yapmakla suçlayıp insafsızcasına onlara hücum ettiklerine işaret ediyor. Bu kimseleri sözle değil, davranış ve yaşayışla tekzip etmek gerektiğini belirtiyor.³⁸

Keza, irşad ve hakkı tebliğ noktasında *"Benim mükafatım ancak Allah'a aittir."*³⁹ diyen enbiyaları kendisine referans aldığını, bilhassa Yasîn Sûresi'ndeki *"Sizden hiçbir ücret istemeyen kimselere uyun, onlar hidayete erdirilmiş kimselerdir."*⁴⁰ mealindeki ayete dikkati çekerek bu ayetin, hediye

³⁶ B. Said Nursî, Lemalar, s. 175.

³⁷ B. Said Nursî, Lemalar, a. yer.

³⁸ B. Said Nursî, Mektubat, s. 27.

³⁹ Yunus, 10/72; Hûd, 11/29; Sebe', 34/47.

⁴⁰ Yâsîn, 36/21. s. 440.

almama noktasındaki tavrının oluşmasında etkili olduğunu ifade eder. Ayrıca bir şeyi Allah için almak veya vermek gerektiği halde, genellikle ya verenin kendi namına vererek üstü kapalı minnet ettiğini veya alanın gerçek nimet verici olan Allah'a ait şükür ve övgüyü zahiri sebeplere vererek hata ettiğine işaret eder.

Bediüzzaman'ın karşılıksız hediye almama gerekçelerinden birisi de tevekkül, kanaat ve iktisada yüklediği deruni anlamdır. Kendisi bunu şu şekilde ifade ediyor: *"Tevekkül, kanaat ve iktisat öyle bir hazine ve bir servettir ki, hiçbir şey ile değişilmez. İnsanlardan ahz-ı mal edip o tükenmez hazine ve defineleri kapıtmak istemem. Rezzak-ı Zülcelal'e yüz binler şükrediyorum ki, küçüklüğümden beri beni minnet ve zillet altına girmeye mecbur etmemiş."*⁴¹

Nursî, halkın, özellikle zenginlerin ve memurların mallarını almaya manevi bir engel hissettiğini, kendisini hasta ettiğini, bu durumu, başkasının malını almamaya bir emir olarak algıladığını ifade ediyor.

Bediüzzaman'ın, hediye almama noktasındaki müstağni tavrının sebeplerinden birisinin de ziyaretçi kabulü hususundaki özgürlüğünü kısımak istemeyişi olduğunu görüyoruz. Hayatı boyunca ziyaretçi kabulünde çok isteksiz ve seçici davranmıştır. Bunun nedeni, nazarları şahsından çok Kur'an tefsiri olan Risale-i Nur'lara çevirmek ayrıca bazı zamanlarda, bilhassa akşamdan sonra zikir, dua ve ibadetle meşgul olduğundan, zamanının bu altın dilimini kesintiye uğratmak istemeyişi olduğunu tespit ediyoruz. Bu durumu kendisi şu şekilde ifade ediyor:

*"Herkesi, her vakit kabul edemiyorum. Halkın hediyesini kabul etmek, onların hatırını sayıp istemediğim vakitte onları kabul etmek lâzım geliyor. O da hoşuma gitmiyor. Hem tasannu' ve temelluktan beni kurtaran bir parça kuru ekmek yemek ve yüz yamalı bir libas giymek, bana daha hoş geliyor. Gayrın en a'lâ baklavasını yemek, en murassa' libasını giymek ve onların hatırını saymağa mecbur olmak, bana nâhoş geliyor."*⁴²

Bediüzzaman'ın ziyaretçi kabulündeki isteksizliğinin başka bir yönü de ziyareti bir nevi manevi hediye olarak değerlendirmesidir. Maddi bir lokma hediyein kendisini hasta ettiği gibi, manevi bir hediye olan ziyaretin dahi karşılığını veremediğinden kendisini minnet altında hissettiğini, manen pahalıya mal olduğunu belirtmektedir.⁴³

⁴¹ B. Said Nursî, Mektubat, s. 28.

⁴² age., s. 28.

⁴³ Tarihçe-i Hayat, s. 614.

Bediüzzaman, insanlara karşı tokluk duygusu içinde olmasının önemli gerekçelerinden birisi olarak da büyük Şafii âlimi İbn-i Hacer'den iktibas ettiği "*Salahat niyetiyle sana verilen bir şeyi, sâlih olmazsan kabul etmek haramdır.*"⁴⁴ sözünü gösteriyor. Bu zamanda insanların, hırs ve tama' yüzünden küçük bir hediyesini pek pahalı sattığını, kendisi gibi günahkâr bir kişiyi salih veya veli zannederek, sonra bir ekmek verdiklerini ifade ediyor. Şayet kendisini salih olarak bilirse, "*salahatın kabulü ademine delildir.*"sırrınca salih olmadığı, haliyle yukarıdaki hükme göre hediye almaması, şayet salih olmadığını söylüyorsa zaten sözünün gereği olarak yine hediye kabul etmemesi gerektiğini, "*Kıyas-ı Mukassim*"⁴⁵ sanatını kullanarak dile getirmektedir.

Bediüzzaman, yine hediye mevzuu ile ilgili olarak bir talebesi ile aralarında geçen bir diyaloga Barla Lahikası isimli eserinde yer verir. Bir tüccar dostunun otuz kuruş değerinde hediye çay getirdiğini, önce kabul etmediğini, bilahare ısrar karşısında kabul etmek zorunda kaldığını, ancak karşılık olarak iki kat fiyat verdiğini, bu davranışının hikmetini soran dostuna ise şu cevabı verdiğini aktarmaktadır:

*"Benden aldığın dersi, elmas derecesinden şişe derecesine indirmemektir. Senin menfaatin için, menfaatimi terk ediyorum. Çünkü dünyaya tenezzül etmez, tama' ve zillete düşmez, hakikat mukabilinde dünya malını almaz, tasannua mecbur olmaz bir üstadın alınan dersi hakikat elmas kıymetinde ise sadaka almaya mecbur olmuş, ehl-i servete tasannua muhtar kalmış, tama' zilletiyle izzet-i ilmini feda etmiş, sadaka verenlere hoş görünmek için riyakârlığa temayül etmiş, âhiret meyvelerini dünyada yemeğe cevaz göstermiş bir üstadın alınan aynı dersi hakikat, elmas derecesinden şişe derecesine iner."*⁴⁶

Bu izahı yaptıktan sonra, şayet otuz kuruşluk menfaatini düşünmüş olsaydı, dostuna otuz lira manen zarar verme ihtimaline karşı, kendisine

⁴⁴ İbni Hacerî'l-Heytemî, Tuhfetü'l-Muhtac Lişerhi'l-Minhac, C.1., s. 178 den naklen Mektubat, s. 29.

⁴⁵ Kıyas-ı Mukassim: İki şıkkı bulunan ve her iki şıkkın neticesi aynı olan kıyas. Fatih'in babasına hitaben "Padişah sen isen ordunun başına geç; yok padişah ben isem, sana emrediyorum ordunun başına geç." sözü misal olarak verilebilir. Bkz. Hekimoğlu İsmail, Abdullah Yeğin, vd., Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Büyük Lügat, Tükdav, İstanbul 1985. s. 530; İbrahim Akgün, Osmanlı Düşüncesinden Seçmeler -2 Önce Söz Vardı, Ankara 2012, s. 43.

⁴⁶ B. Said Nursî, Barla Lahikası, Germany 1994. s. 86.

yakışanın da o fedakârlığa mukabil dostunun menfaatini kendi menfaatine tercih etmek olduğunu söyler.⁴⁷

Aynı yerde ilim ehlinin gözden düşme nedenlerinden birisinin de tama' olduğuna vurgu yapar. Bu tama' hususunda Allah tarafından kendisine herhangi bir temayül hissini verilmediğini,⁴⁸ bir din adamı sıfatıyla para ile daima arasına bir mesafe koyduğunu, daha genç yaşta iken, "Öyle bir cehaletim var ki, beni ümmi edip, dinar ve dirhem in nakşını okuyamıyorum."⁴⁹ dediğini bize aktarır.

Bediüzzaman'ın, dünya malına karşı müstağni tavrını ve zahidâne yaşayışını ömrünün sonuna kadar muhafaza ettiğinin en büyük delili, vefatından sonra geriye maddi değeri olan hiçbir şey bırakmamış olmasıdır. Bu hususta en önemli objektif göstergelerden biri de vefatı esnasında Urfa tereke hâkimliğince mal varlığına ilişkin tutulan tutanaktır.⁵⁰ (bkz. Ek 1,2)

B-BEDİÜZZAMAN'IN DİN ADAMI VE MÜRŞİDLERE TAVSİYELERİ

a-Sindirilmiş Olan İlim Telkin Edilmeli

Nursî, din adamları ve mürşidlerin, kendileri tarafından sindirilmiş ve içselleştirilmiş olan ilmi, başkasına telkin etmeleri hususunu vurgular. Bu konuya örnek olmak üzere koyun ve kuşun yavrularını besleme tarzlarına dikkati çeker. Koyunun, yavrusunu sindirilmiş besinlerden hâsıl olan safi süt ile beslediğini, kuşun ise yavrusunu ağzında ve kursağında ıslatıp sindirmediği kay (kusmuk) ile beslediğini şu sözler ile beyan eder: "Âlim-i mürşid koyun gibi olmalı; kuş gibi olmamalı. Koyun yavrusuna (hazmolmuş) süt, kuş ise yavrusuna kay (hazmolmamış besin) verir."⁵¹

b- İkna Metodu Kullanılmalı

İrşadın olmazsa olmazlarından birisi de "ikna"dır. İknâ nasihatten farklıdır. Nasihatte kalbi ve hissi tatmin önde iken, iknada buna ilaveten akli tatmin de söz konusudur. Muhatabın akli ve mantıki deliller ile zihninin tatmin edilmesi neticesinde ikna gerçekleşir. Tahkiki imanın oluşmasında

⁴⁷ a.y.

⁴⁸ a.y.

⁴⁹ B. Said Nursî, Münazarat, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2012. s. 323.

⁵⁰ Vefatı esnasında Urfa Tereke Hakimliğince tanzim edilmiş olan tutanak için bkz. Abdulkadir Badıllı, Bediüzzaman Said-i Nursî Mufasssal Tarihçe-i Hayatı, C. III., İstanbul 1990. s. 1748-49; Necmettin Şahiner, Bilinmeyen Taraflarıyla Bediüzzaman Said Nursî, İstanbul 1979 s. 419. Bediüzzaman'ın zahidâne yaşayışı ile ilgili örnekler için bkz. Bediüzzaman'ın Tarihçe-i Hayatı, s. 31; Mektubat, s. 18, 19, 68, 69.

⁵¹ B. Said Nursî, Mektubat, s. 798.

İknanın çok önemli bir yeri vardır. Peygamberimiz (s.a.v.), irşadında ikna metoduna da yer vermiştir.⁵²

Bediüzzaman, mazi ülkesi olarak ifade ettiği geçmişte, pek tasvip edilmese de bazı davaların kuvvet üzerine bina edildiğini, iknaya pek ihtiyaç hissedilmediğini ancak *"her zamanın bir hükmü var"* kaidesince bu zamanda bu tarzın mümkün olmadığını şöyle dile getirir : *"Mazi ülkesinde ekseriyetle hükümferma, kuvvet ve heva ve tabiat ve müyulat ve hissiyat olduğundan; (mazi ülkesinin) seyyiatından biri, her bir emirde, -velev fil cümle olsun- istibdat ve tahakküm var idi."*⁵³ Bu zamanda ise her kim davasını, irşad metodunu baskı ve kuvvete dayandırırsa zamanın onu tasfiye edeceğini, bu zamanın geçer akçesinin hak, akıl, marifet, kanun ve kamuoyu olduğunu söyler. Bu değerlerin insanlık âleminde şimdilik kısmen hükümlerini icra ettiklerini, ileride tamamen hakim olacaklarını şu şekilde kaydeder:

*"Fennin himmetiyle, zaman-ı halde filcümle, inşâallah istikbalde bitamamihi hükümfermakuvvete bedel hak ve safsataya bedel burhan ve tab'a bedel akıl ve hevaya bedel hüda ve taassuba bedel metanet ve garaza bedel hamiyet ve müyulat-ı nefsanîyeye bedel temayulat-ı ukûl ve hissiyata bedel efkâr olacaklardır."*⁵⁴

Bediüzzaman, ayrıca söylenecek sözün veya üretilecek olan bilginin her yere ve her kişiye göre değişiklik gösteren subjektif karakterden ziyade, her yerde iddia edilebilecek ve ortalama bir aklın kabul edebileceği objektif özellikte olmasını tavsiye ediyor. Mantıkta büyük zatların sözlerini delilsiz kabul etme anlamında kullanılan *"kaziye-i makbule"* yaklaşımını mantıkça yakîn ve kat'îyyeti ifade etmediği gerekçesi ile pek makbul görmüyor. Bu yaklaşımın bir takviye unsuru olarak zann-ı galiple kanaat verdiğini ancak *"bürhan-ı yakîn"* nin hüsn-ü zanna ve makbul şahıslara bakmadığını, çürütülemez delillere baktığını ve Risale-i Nur'ların bu metodu benimseyip uyguladığını dile getiriyor.⁵⁵

Bediüzzaman'ın hayatındaki uygulamalarında, talebeleri ve halk ile olan münasebetlerinde de yukarıda değinilen ispat ve delil yaklaşımını benimseyip uyguladığını görüyoruz. Örneğin, Kürt aşiretlerine meşrutiyeti anlatmak için çıktığı şark vilayetlerindeki seyahat esnasında halkın kendisine aşırı teveccüh ve hüsn-ü zan beslemesi üzerine onları tahkik ehli olmaya davet edip şu şekilde ikaz eder:

⁵² Bkz. Süleyman Uludağ, *İslam'da İrşad*, Marifet Yay, İstanbul 1981.s. 49.

⁵³ B. Said Nursî, *Muhakemat*, Sözleryay. İstanbul 2002, s. 34.

⁵⁴ B. Said Nursî, *Muhakemat*, 35.

⁵⁵ B. Said Nursî, *Emirdağ Lahikası*, I, s. 91.

*"Hattâ benim sözümü de, ben söylediğim için hüsn-ü zan edip tamamını kabul etmeyiniz. Belki ben de müfsidim veya bilmediğim halde ifsad ediyorum. Öyle ise her söylenen sözün kalbe girmesine yol vermeyiniz. İşte size söylediğim sözler hayalin elinde kalsın, mihenge vurunuz. Eğer altun çıktı ise kalbde saklayınız. Bakır çıktı ise çok gıybeti üstüne ve bedduayı arkasına takınız, bana reddediniz gönderiniz."*⁵⁶

Bu izahlardan, din adamının irşad hizmetinde hayali, subjektif, makul bir aklın itirazına sebep olabilecek delil ve yöntemleri değil; kaynağı belli, nispeten objektif, aklın ve dinin temel kaynaklarının kabul edebileceği veri ve yöntemleri kullanması gerektiği sonucunu çıkarabiliriz.

c-Nazarlar Kuran'a Çevrilmeli

Bediüzzaman, bu zamanda İslamî emirlerin yerine getirilmesindeki ihmal ve üşengeçliğin nedenlerinden birisinin de Müslümanların Kur'an'a doğrudan muhatap kılınmaması olduğunu söyler. Bu konu müellifin Sünühat Risalesi'nde "Kur'an'ın Hâkimiyet-i Mutlakası" başlığı altında müstakil bir tebliğ mevzuu olacak kadar genişçe ele alınmıştır.

Nursî, din adamı ve müfessirlerin izahlarının ve eserlerinin *"kendisine değil, kendisinden baktıran birer şeffaf cam gibi"* altında Kur'an-ı Kerim'i göstermesi gerektiğini söyler. Önerdiği metodolojik bir yöntemi şöyle örneklendirir: *"Bir adam, İbn-i Hacer'e nazar ettiği vakit, Kur'an'ı anlamak ve Kur'an'ın ne dediğini anlamak maksadıyla nazar etmeli. Yoksa İbn-i Hacer'in ne dediğini anlamak maksadıyla değil."*⁵⁷

Müellif, bu yöntemle yapılacak olan bir irşadın gönüllerde de yansıma bulacağını şöyle dile getirir: *"Avam-ı mümini imtisale sevk eden, burhandan ziyade me'hazdaki kutsiyettir."*⁵⁸ Yani bir hüküm hakkındaki iddiayı, çeşitli verilerle ve tasvirlerle süslemek yerine o konu ile ilgili vicdanları harekete geçirici, kalbi titreştirici özelliği olan Kur'an ve Hadisi nazara vermenin, bilhassa avamın o hükmü benimsemesi açısından daha geçerli bir yol olduğunu ifade eder. Zira bir hükmün muhteviyatından ziyade o emir veya hükmün kim tarafından konulduğu önemlidir.

Nursî, Müslümanların dini ihtiyaçları geçmişte doğrudan Kuran'la bağlantılı olarak çözülmeye çalışılsaydı ve İslamî sahada yazılmış olan milyonlarca kitaplar arasında bölünmüş olan zihin ve ilgi Kur'an'a yöneltilmiş olsaydı; yani başka bir ifade ile hayatın merkezine Kur'an

⁵⁶ B. Said Nursî, Âsar-ı Bediîye, (Osmanlıca nüshası, Der. Abdülkadir Badıllı) s.422.

ty.

⁵⁷ B. Said Nursî, Eski Said Dönemi Eserleri, Yeni Asya Neşriyat İstanbul 2009. s. 482.

⁵⁸ B. Said Nursî, Eski Said Dönemi Eserleri, s. 481, 607, 658.

oturtulmuş olsaydı, kişiler üzerinde hâkimiyetinin ve müessiriyetinin daha fazla olmuş olacağını ve sadece okumak suretiyle sevap kazanılan mübarek bir kitap derecesinde kalmamış olacağını şöyle ifade eder:

*"Eğer cemaat-ı İslâmiyenin hacat-ı zaruriye-i diniyesi bizzât Kur'an'a müteveccih olsa idi, o Kitab-ı Mübin, milyonlarca kitaplara taksim olunan rağbetten daha şedid bir rağbete, ihtiyaç neticesi olan bir teveccühe mazhar olur. Ve bu suretle nüfus üzerinde bütün manasıyla hâkim ve nâfiz olurdu. Yalnız tilavetiyle teberrük olunan bir mübarek derecesinde kalmazdı."*⁵⁹

d-İhtilaflı İctihadî Meseleleri Öne Çıkarmamak

İslam tarihinde âlimlerin ve onların etrafında toplanan muhiplerinin dinin özünü ve omurgasını teşkil etmeyen, tali meseleler üzerinde ateşli tartışmalara girdiklerini, birbirlerini tekfir edecek kadar bu tartışmaları ileri boyutlara taşıdıklarını tespit ediyoruz.⁶⁰ Selef, kelam tasavvuf ve felsefe ehli arasındaki tartışmalar buna örnek olarak gösterilebilir. Televizyon programlarında, din adamlarının hep ihtilaflı, icthadî konular etrafında tartıştırıldığına neredeyse dövdürüldüğüne şahit olmaktayız. Bu durum din hakkında esaslı bilgiye sahip olmayan avâm nazarında, dinin hep tartışmalı konulardan oluştuğuna dair bir izlenime yol açmaktadır. Dinin esas meselelerinde ihmale ve teferruatta boğulmaya yol açan böylesi bir tarzın, irşadın özüne uygun olmadığı ve bilhassa toplumun ekseriyetini oluşturan avâm için istifadeli bir yol olmadığı bilinen bir gerçektir.

Bediüzzaman dini hükümleri, erkân (ahkâm-ı zaruriye) ile icthadî (ihtilaflı) meseleler olarak ikiye ayırır. Birinci kısmın yani zaruriyatın, dinin toplam hükümlerin yüzde doksanını oluşturduğunu, bunların bizzat Kuran ve Kuran'ın tefsiri mahiyetinde olan sünnetin malı olduğunu, bu hükümlerin icthada mevzu olmadığını ve Müslümanların ortak paydasını oluşturduğunu ifade eder. İctihadi olan ihtilaflı meselelerin ise dinin toplam hükümlerin yüzde onuna tekabül ettiğini, bu iki hüküm çeşitleri arasında çok büyük kıymet farkının olduğunu, ihtilaflı meselelerin altın, erkânın ise birer elmas sütun kıymetinde bulunduğunu tespitini yapar.

Gerçekten Bediüzzaman'ın yukarıdaki tespitini doğrularcasına, günümüzde din âlimlerinin ihtilaflı yüzde on meseleyi köpürtüp, bütün platformlarda dile getirerek, Müslümanlar arasında gereksiz tartışmaların yaşanmasına ve münâferet hissinin doğmasına yol açtıklarına şahit oluyoruz. Öte taraftan İslamiyet'in yüzde doksanını oluşturan iman ve İslam

⁵⁹ B. Said Nursî, Eski Said Dönemi Eserleri, s. 483.

⁶⁰ Bu tartışmalarla ilgili geniş bilgi için bkz. Süleyman Uludağ, İslam Düşüncesinin Yapısı, Dergah Yay, İstanbul 1986.

esaslarına gerekli terğibin, haramlar noktasında da gerekli terhibin yapılmadığı görülmektedir ki bu vaziyet irşadın ruhuna da uygun düşmemektedir.

e-Tebliğde Sonuç Odaklı Değil Süreç Odaklı Olmak

Bu başlıktan maksadımız, din adamı irşad görevini yaparken bu görevin, elde edilecek sonuçtan bağımsız olarak bizatihi bu faaliyetin sevap olduğu şuuruyla yapılmasıdır. Tıpkı duanın sonuçtan bağımsız olarak bizzat kendisinin ibadet oluşu gibi. Sonuç odaklı bir irşad ve tebliğin Allah'ın işine karışma olacağı düşünülmelidir. Ki, bu hususa işaret eden birçok ayet-i kerime vardır. Bu ayetlerin ortak mesajı, Allah Teâlâ resulüne hiçbir baskı ve zorlamaya meydan vermeden insanları ikaz etmesi ve hakikatleri onlara anlatması, hidayetini ise kendisine ait olduğu istikametindedir.⁶¹

Örneğin: *"Artık sen öğüt ver! Sen ancak bir öğüt vericisin",*⁶² *"Sen onlar üzerinde bir zorba değilsin,"*⁶³ *"...Eğer yüz çevirirlerse sana düşen şey ancak tebliğ etmektir."*⁶⁴ *"Peygamberin üzerine düşen ancak tebliğdir."*⁶⁵ Ayrıca Nahl 16/82; Kasas 28/56; Şura 42/48 ayetlerinde de peygamberlerin vazifelerinin sadece tebliğ olduğu vurgulanmaktadır. Irşad ve tebliğ hususunda ümmetlere ve bilhassa âlimlere örneklik teşkil eden peygamberlerin bile vazifesi tebliğ ile sınırlı iken, din adamlarının bundan ötesi bir misyonlarının olacağı düşünülemez. Bediüzzaman risalelerinin muhtelif yerlerinde bu hususa dikkat çekmektedir. Talebelerine ihlâslı bir şekilde hizmetlerini yapmalarını, bu hususta Allah'ın rızasının ve kabulünün önemli olduğunu şayet O isterse ve hikmeti iktiza ederse halka da kabul ettireceğini söyler.⁶⁶

Bediüzzaman, bu konu ile ilgili olarak İslam kahramanlarından ve Cengiz'in ordularını müteaddit defa bozguna uğratan Celâleddin-i Harzemşah'ın tavrını örnek olarak gösterir. Celâleddin harbe giderken vezirlerinin ve tabilerinin ona muzaffer olacağını onun da; *"Ben Allah'ın emriyle, cihad yolunda hareket etmeye vazifedarım, Cenab-ı Hakk'ın vazifesine karışmam; muzaffer etmek veya mağlub etmek onun vazifesidir"* dediğini ve bu sırrı anladığı için o zatın çok defa muzaffer olduğunu kaydeder.⁶⁷

⁶¹ Kur'an Yolu Tefsir ve Meal, DİB., Yay. Ankara 2012. C. V. s. 612.

⁶² Gâşiye 88/21, s. 592.

⁶³ Gâşiye 88/21, s. 592.

⁶⁴ Âl-i İmrân 3/20. s. 51

⁶⁵ Mâide 5/99. s. 123.

⁶⁶ B. Said Nursî, Lemalar, s. 164.

⁶⁷ B. Said Nursî, Lemalar, s. 135.

Bediüzzaman, bu örneği verdikten sonra kendi talebelerinden bir kısmının, halkın Risale-i Nur'a yöneldikleri zamanlarda şevke gelip gayretlerinin arttığını, bu yönelmenin kesintiye uğradığı vakitlerde de moral bozukluğu yaşadıkları tespitini yapar. Bunun ise uygun bir tavır ve ruh hali olmadığını Peygamberimizin (s.a.v.) tebliğdeki tutumunu örnek göstererek şu şekilde ikaz eder:

*"Halbuki Üstad-ı Mutlak, Mukteda-yı Küll, Rehber-i Ekmel olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm, اَلَا اِلَّا عَلٰی الرَّسُوْلِ الْاَبْلَغُ olan ferman-ı ilahîyi kendine rehber-i mutlak ederek, insanların çekilmesiyle ve dinlememesiyle daha ziyade sa'y ü gayret ve ciddiyetle tebliğ etmiş. Çünkü اِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ اَخْبَتَ وَلٰكِنْ اَللهُ يَهْدِي مَنْ يَّشَاءُ sırrıyla anlamış ki: İnsanlara dinlettirmek ve hidayet vermek, Cenab-ı Hakk'ın vazifesidir. Cenab-ı Hakk'ın vazifesine karışmazdı. Öyle ise; işte ey kardeşlerim! Siz de, size ait olmayan vazifeye harekâtınızı bina etmekle karışmayınız."*⁶⁸

f-Aç Gözlülükten Kaçınma (Tama')

Bediüzzaman'ın din adamı ve müşidlere tavsiyelerinden biri de aç gözlülük ve maddi beklenti içinde olmayı ifade eden tama'dan kaçınmaktır. İhlâsı kıran ve riyaya sevk eden sebepler içinde saydığı tama'nın, rekabet hissini uyandıracağını, hizmetin neticesini zedeleyeceğini ve üstelik maddi menfaati de kaçıracağını ifade eder. İslam ümmetinin, hakikat ve ahiret için çalışanlara karşı daima bir hürmet ve muavenet hissi içinde olduğuna, sevaplarına iştirak etmek ve onlara vakit kazandırmak niyetiyle sadaka ve hediye gibi maddi menfaatlerle onları desteklediğine dikkati çeker. Ancak bu yardım ve menfaatin istenilmemesi, hatta kalben arzu edilip beklenti içinde dahi bulunulmaması gerektiğini, belki ummadığı bir yerden geleceğini yoksa ihlâsın bozulacağını dile getirir.⁶⁹

Bediüzzaman, Allah'ın yüce kitabını ve dinini, kişisel ve maddi çıkarlar için kullanıp yanlış yorumlayanlara, haramları helal, helalleri haram gösterenlere karşı kesin bir uyarı mesajını içeren *"Benim ayetlerimi, az bir dünya menfaatiyle değiştirmeyin."*⁷⁰ mealindeki sakındırıcı ayete dikkat çekerek bu ayette geçen tehdide muhatap olmamak gerektiğini vurgular.⁷¹

Bediüzzaman, kendisine yöneltilen "Veli olan şeyh ile şeyhlik iddiasında bulunan müteşeyyih arasındaki fark nedir?" sorusuna verdiği cevap sadedinde ideal müşidin özelliklerini anlatır. Ve bilhassa dini, dünyevî

⁶⁸ B. Said Nursî, Lemalar s. 135.

⁶⁹ B. Said Nursî, Lemalar, s. 164.

⁷⁰ Kur'an Yolu Tefsir ve Meal, C.I, s. 115; Bakara 41.

⁷¹ B. Said Nursî, Lemalar, s. 164.

maksatlara alet etme tavrı ile ilgili çarpıcı tespitlere yer verir. Buradaki tespitlere göre veli olan şeyhin yani ideal mürşidin şu özelliklere sahip olması gerekir:

1- Kalbin ziyası ile fikrin nurunu birleştiren, başka bir söyleyişle, vicdanın ziyası olan din ilimleri ile aklın nuru olan fen ilimlerini rehber edinen bir kimse olmalıdır. Hakiki mürşidin kalbinde sağlam, hakiki bir iman olmalı aynı zamanda kafasında da sağlam bir fikir bulunmalıdır ki istikamet bozulmasın. Yoksa *"dinde hassas, muhakeme-i akliyyede noksan olanlar"*⁷² iyilik yapıyorum düşüncesi ile kötülük yapabilirler.

2-Mesleğini, muhabbet üzerine tesis etmeli. Nefsini, kibrini önde tutmamalı. Kendisine tabi olmayıp, ama istikamet üzere olan başkalarını sevebilme meziyetini gösterebilmelidir. Meşrebi, mahviyet yani tevazu, tarikatı ise İslamiyet muhabbeti olmalıdır. Aynı bahsin devamında müteşeyyih olarak nitelendirdiği liyakatsiz bir şeyhin vasıflarını ise yukarıdaki müspet özelliklerin tersi olan şu vasıflar olarak sıralamaktadır:

Başkasını küçültmek suretiyle büyüklüğünü gösteren, kendisine muhabbeti başkasına adavet üzerine bina eden, genel birlik ve ahengi bozup kendi tarikatı veya mesleği içinde birliği sağlamaya çalışan, başka meslek ve meşreplerin noksanı ile uğraşıp onları gıybet eden kimseler sahte mürşitlerdir. Bunlar, koyun postuna girmiş kurtlardır ve şeyh görünüp ağalık dava edenlerdir. Ki Bediüzzaman, bunları düğünlerde bahşiş almak için davul çalan çalgıcılara şöyle benzetmektedir: *"Davula bedel tarikata veya kitaba el vurur ki, bahşiş ve şabaş (davulcuya verilen hediye) alsın. Din ile dünyanın saydına (av) gider. Ya bir lezzet-i menhuse veya bir içtihad-ı hata onu aldatmış, o da kendisini iyi zannedip büyük meşayihe ve zevat-ı mübarekeye sû'-i zan yolunu açmıştır!"*⁷³

C-BEDİÜZZAMAN'IN VAİZLERLE İLGİLİ TESPİT VE GÖRÜŞLERİ

Bediüzzaman vaizlik mesleğine çok ehemmiyet verir. *"Beyan"* mesleği üzerine müesses olan vaizliğin yerli yerinde ve şuurluca kullanılması durumunda din adına müspet etkisinin çok olacağına, aynı şekilde hatalarının da çoğaltıcı bir etkiye sahip olacağına işaret etmektedir. Hatta ahir zamanın en tesirli silahının beyan olacağını ve bu beyanın sihri karşında dayanmanın mümkün olamayacağına şöyle temas etmektedir: *"Hattâ insanlar, kendi fikirlerini birbirlerine kabul ettirmek ve hükümlerini birbirine*

⁷² B. Said Nursî, Eski Said Eserleri, s. 141.

⁷³ B. Said Nursî, Münazarat, 282.

icra ettirmek için, en keskin silâhını cezalet-i beyandan ve en mukavemet-sûz (karşı konulamaz) kuvvetini belâgat-ı edadan alacaktır.”⁷⁴

Bediüzzaman, umumi müderris olarak vasıflandırdığı vaizleri dinlediğini, ancak kendisine tesir etmediklerini, bu tesir etmeyişte kalbinin katılığını hesaba katmakla birlikte başka sebeplerin de olduğunu söyler.⁷⁵ Bu sebeplere geçmeden önce, “umumi müderris” tabirinin şimdiki diyanet kadrosunda bulunan din görevlileri ile sınırlandırılmaması gerektiği yönündeki kanaatimi belirtmek isterim. Kamuoyunun oluşmasında, şahsiyetlerin inşasında ve sosyalleşmenin sağlanmasında etkili olan, basın-yayında yer alan yazar, sanatçı ve tüm toplum öncülerinin bu umumi müderris tabirinden hisselerinin var olduğu kabul edilmelidir.⁷⁶ Vaizlerin vaazlarının tesir etmeyişi ile ilgili Bediüzzaman’ın tespitlerine dönelim:

1-Şimdiki zamanı eski zaman ile kıyas ederek iddia ettikleri konuyu abartıp parlak gösteriyorlar. Hâlbuki bu zamanda iddianın ispat edilmesi ve araştırmacı ruhlu olan kimseleri ikna etmek gerekirken, bu husus ihmal ediliyor.⁷⁷ Bediüzzaman başka bir tespitinde de medeni insanlara kendini kabul ettirmenin ve onları yenmenin yolunun, zorlama ve kaba kuvvetten değil, iknadan geçtiğini şöyle ifade ediyor: “Zira medenîlere galebe çalmak ikna iledir, söz anlamayan vahşiler gibi icbar ile değildir.”⁷⁸

2-Bir şeye rağbet ettirme veya sakındırma noktasında mübalağa etmek suretiyle şeriatın dengesini muhafaza edemiyorlar. Bediüzzaman’ın deyimi ile “mübalağa”nın, dengeyi bozan ihtilalcı özelliği vardır. Aynı zamanda “zemm-i zımnidir”. Yani bir şey abartılı olarak övülüyorsa, aslında içinde örtük olarak kötülemeği de barındırmaktadır. Benzinin içine, fazlalaşsın diye su ilave etmek, bedene uygun elbise dikme imkânı varken fazla kumaş kullanıp, beden ölçülerini dikkate almadan bol elbise dikmek, hastaya iyilik olsun diye dozu aşan ilaç vermek, iyilik perdesi altında kötülük yapmak gibidir.

Muhakemat isimli eserde, mübalağanın bu genel uyumu bozucu özelliğine şu örnek verilir: Altından yapılmış kol (zira’ı) uzunluğundaki bir burun, yüz dikkate alınmadan güzel görülebilir. Ancak yüz ve vücudun genel tenasübü dikkate alındığında velev ki altından bile olsa, böyle abartılı bir

⁷⁴ B. Said Nursî, Risale-i Nır Külliyyatı, Nesil Yay. C. 1. İstanbul 1986.s. 107.

⁷⁵ B. Said Nursî, Eski Said Dönemi Eserleri, s. 155.

⁷⁶ Bu hususta geniş bir değerlendirme için bkz. İbrahim Canan, Bediüzzaman’ın Fikrî Programı, Yeni Nesil Yay. İstanbul 2008. s. 140.

⁷⁷ B. Said Nursî, Âsâr-ı Bediyye, (Der. Abdülkadir Badıllı) Elmas Neşriyat İstanbul 2005.s. 429.

⁷⁸ B. Said Nursî, Hutbe-i Şamiye, ss. 217-218.

burun pek çirkin düşer. Konu ile ilgili Bediüzzaman'ın orijinal ifadeleri ise şöyledir: *"Evet bir zira' kadar bir burun altundan olsa, yalnız ona dikkat edilse, güzel gören bulunur."*⁷⁹

Psikolojik bir temayülün neticesi olarak insanların mübalağaya kaçtığını ifade eden Bediüzzaman, insanların lezzet aldığı bir şeyde ilave etme, beğendiği bir şeyi olduğundan daha fazla gösterme, hikâye ettiği bir şeyi abartma arzusu ile hayali hakikate karıştırdığını söyler.⁸⁰ Bu mübalağayı alışkanlık haline getirenler iyilik yapıyorum zannı ile aslında kötülük yapıyorlar. Hakikati övüp değerini arttırayım derken değerden düşmesine, düzeltelim derken bozulmasına, güzelleştireyim derken çirkinleşmesine neden oluyorlar. Çünkü muvazene, denge, ahenk ve tenasüpten oluşan güzelliği, farkında olmadan mübalağa ile bozuyorlar.⁸¹

Bediüzzaman, hakikat üzerine müesses olan İslamiyet'in mübalağaya hiç ihtiyacının olmadığını, terğib ve terhib meselesinde dengeyi muhafaza etmeyen bazı vaizlerin, gıybeti katle, ayakta bevl etmeyi zinaya, bir dirhem sadaka vermeyi hacca denk tutmak gibi ölçüsüz karşılaştırmalar yapmak suretiyle, katl ve zina günahını küçük görmeğe ve haccın kıymetini tenzile sebep olduklarına dikkat çekmektedir.

Bu nedenle vaizlerin, neyi, nerede ve nasıl söyleyeceğini bilen kimseler anlamında "hakîm", diğer taraftan da ölçülü ve tartılı söz söyleme manasında "muhakemeli" olması gerektiğine işaret eden Said Nursî, muvazeneyi muhafaza edemeyen bazı vaizlerin, güneş gibi parlak olan bazı İslamî hakikatlerin perdelenmesine neden olduklarını ifade eder. Buna örnek olarak da bu kişilerin mütevatir olan "şakk-ı Kamer" mucizesini abartıp *"İkiye ayrılan Ay, yere indikten sonra peygamberin cebine girip çıkmış"* şeklindeki, aslı astarı olmayan ilaveyi yaparak, peygamberliğin hakikatine delil olan bu mucizeyi şüpheli hale getirdiklerini ve inkarcıların bahanelerine zemin hazırladıklarını ifade eder.⁸²

3-Bediüzzaman, vaizlerin sözlerinin tesirsiz kalışının bir nedeni olarak da "belâgat"ın esasını teşkil eden zaman, zemin, mevzu ve muhatabı dikkate almadan söz söylemeleri olarak kaydetmektedir. Konu ile ilgili orijinal ifadeleri şu şekildedir: *"Belâgatin muktezası olan hale mutabık, yani ilcaat-ı zamana muvafık, yani teşhis-i illete münasib söz söylemezler. Güya insanları eski zaman köşelerine çekiyorlar, sonra konuşuyorlar."*⁸³

⁷⁹ B. Said Nursî, Muhakemat, s. 72.

⁸⁰ B. Said Nursî, Muhakemat, s. 30.

⁸¹ Aynı yer.

⁸² Aynı yer.

⁸³ B. Said Nursî, Eski Said Dönemi Eserleri, s. 181.

4-Bediüzzaman, vaizler de dâhil olmak üzere nasihat edenlerin belki de bütün eğitimcilerin dikkate alması gereken psikolojik bir duruma dikkati çeker. Bu da tebliğ ve irşatta insanların fitratlarının mutlaka dikkate alınmasının gerekliliğidir. Her insana hikmet gereği farklı bir kabiliyet ve farklı bir fitrat verilmiştir. Ki bu durum insanlık âlemi için bir zenginliktir. Hem de insanın yaradılış kodlarına derc edilmiş olan fitri eğilimlere karşı mukavemet etmenin mümkün olmadığı da bilinen bir gerçektir.

Bu fitrat gerçeğine işaret eden Bediüzzaman, suyun yapısında başka bir deyimle fitratında var olan genleşme özelliğini, yumurtadaki gelişme temayülünü ve tavuktaki şefkat hakikatini örnek olarak gösterir. Suyun genleşme özelliğine demir kabın bile engel olamadığını ve kabını çatlattığını, keza yumurtada var olan olgunlaşma eğiliminin onu civcive dönüştürdüğünü, korkak olan tavuğun, civcivlerini koruma saikiyla, fitratındaki şefkatin tahrik olması ile camusa saldırdığını ifade eder.⁸⁴

Mesela, inatçı bir insana inat etme denileceği yerde, inadını doğru mecrada kullan denilse; başladığın bir işi bitirme, ibadetlerini yerine getirme veya haramlardan uzak kalma hususunda inat et denilse, fitrat değişikliğine gerek kalmadan, kötü bir özellik gibi gözüken inadın, ahlak-ı hasene olan sabra dönüştüğünü görürüz. Adeta kışın ısınmak için klimayı değiştirmeye gerek kalmadan sadece sıcak düğmesine basmak suretiyle maksada nail olmak mümkündür. Bunun gibi, insanların fitratlarında var olan özellikleri yok etmeye teşebbüs etmeden, bu sıfatların yönünü güzele ve hayra çevirmek, sağlıklı bir irşat için daha uygun bir yoldur. Konu ile ilgili Bediüzzaman'ın tespitleri şu şekildedir:

*"Hem meselâ: Şiddetli bir inadile; ehemmiyetsiz, zâil, fâni umûrlara karşı hissiyatını sarfeder. Bakar ki, bir dakika inada değmeyen birşey'e, bir sene inad ediyor. Hem zararlı, zehirli bir şey'e inad namına sebat eder. Bakar ki, bu kuvvetli his, böyle şeyler için verilmemiş. Onu onlara sarfetmek, hikmet ve hakikata münafıdır. O şiddetli inadı, o lüzumsuz umûr-u zâileye vermeyip, âlî ve bâki olan hakaik-i imaniyeye ve esasat-ı İslâmiyeye ve hidermat-ı uhreviyeye sarfeder. O haslet-i rezile olan inad-ı mecazî, güzel ve âlî bir haslet olan hakikî inada, -yani hakta şiddetli sebata- inkılab eder."*⁸⁵

Bediüzzaman, nasihat yolu ile insanları terbiye etmek isteyenlerin, başarısız ve neticesiz bir yol olan "fitratları değiştirmeye" teşebbüs etmemelerini tavsiye eder. İnsanların fitratında var olan hırs, haset, inat, adavet ve dünyayı sevme gibi temayülleri yok etmek mümkün

⁸⁴ B. Said Nursî, Âsar-ı Bediye, Osmanlıca nüshası, s. 145.

⁸⁵ B. Said Nursî, Mektubat s. 56-57.

olmadığından, bunların yüzünü hayra çevirmenin, irşat metodu açısından daha uygun bir yol olacağını şu şekilde vurgular:

*"İşte tahmin ederim ki, nâsihlerin nasihatları şu zamanda tesirsiz kaldığının bir sebebi şudur ki: Ahlâksız insanlara derler: "Hased etme! Hırs gösterme! Adavet etme! İnad etme! Dünyayı sevme!" Yani, fıtratını değiştir gibi zahiren onlarca mâlâyutak bir teklifte bulunurlar. Eğer deseler ki: "Bunların yüzlerini hayırlı şeylere çeviriniz, mecralarını değiştiriniz." Hem nasihat tesir eder, hem daire-i ihtiyarlarında bir emr-i teklif olur."*⁸⁶

Vaizliğin Üç Şartı

Aşağıda ele alınacak olan vaizliğin üç şartı konusu, yukarıda vaizlerin nasihatlerinin tesirli olmayışı bağlamındaki bazı açıklamaların tekrarı mahiyetindedir. Ancak, burada hem vaizlerin sahip olması gereken şartlar bağlamında hem de bu konunun kısaca tekrarı mahiyetinde ele alınmıştır. Bediüzzaman, mürid-i umumi özelliğini taşıyan büyük vaizlerin şu üç vasfa sahip olması gerektiğini söyler: Âlim-i muhakkik, hakîm-i müdakkik, belîğ-i mukni. Bunlardan ne kastedildiğini yine Risale-i Nur metinlerine başvurarak kısmen açıklamaya çalışalım.

Âlim-i Muhakkik: Bediüzzaman, *"Vaizlerimiz âlim-i muhakkik olmalı, tâ ispat ve ikna etsin"*⁸⁷ demek suretiyle ispat ve iknaya dikkati çekmektedir. İspat ve ikna ile ilgili yukarıda yeteri kadar açıklama yapıldı. Burada vaizlerin âlim sıfatına sahip olması, kendi alanı olan dini bilgileri iyi bilmesi, hatta bununla yetinmeyerek bu alanın tamamlayıcısı olan diğer ilimleri de bilmesi beklenir. Bunlara ilave olarak vaizlerin *"muhakkik"* sıfatına uygun araştırmacı niteliğine de sahip olması gerekir ki taklitten tahkike geçsinler.⁸⁸

Hakîm-i Müdakkik: Bediüzzaman, vaizlerin *"âlim-i muhakkik"* vasfını yeterli görmez. Aynı zamanda *"hakîm-i müdakkik"* özelliğine de sahip olmalarını şart koşar. *"Hakîm"* hikmetle iş yapan, düzensizliğe yer vermeyen, terğib ve terhibte yani dini hükümlere teşvik ve günahlardan sakındırma noktasında ifrat ve tefrite düşmeden dengeyi muhafaza etmeyi ifade eder. Bu konu yukarıda anlatıldığından sadece Bediüzzaman'ın, *"Vaiz hakîm-i müdakkik olmalı tâ muvazene-i şeriatı bozmasın."*⁸⁹ sözünü nakletmekle yetiniyorum.

⁸⁶ B. Said Nursî, Mektubat s. 57.

⁸⁷ B. Said Nursî, Eski Said Dönemi Eserleri, s. 182.

⁸⁸ İbrahim Canan, age., s. 140.

⁸⁹ B. Said Nursî, Eski Said Dönemi Eserleri, s. 182.

Belig-i Mukni: Belagat, mukteza-yı hale uygun söz söyleme sanatıdır ki, bu yönüyle Kur'an-ı Kerim⁹⁰ ve Peygamber efendimiz⁹¹ bizler için en muhteşem örneklerdir. Vaizlerin, söyleyeceği sözün fayda ve zararını tartabilen, irşadında zaman, zemin ve muhatabın durumunu göz önünde bulunduran kimseler olması gerektiğini Bediüzzaman şu şekilde ifade eder: *"Vaiz, belig-i mukni" olmalı, tâ mukteza-yı hal ve ilcaat-ı zamana muvafık söz söylesin ve mizan-ı şeriatla tartsın ve böyle olmaları da şarttır."*

SONUÇ

Bediüzzaman, hayatının hemen hemen tümünü tedris, telif, tashih ve irşadla geçirmiştir. Memleketindeki medreselerde öğrenim gördüğü küçük yaşından tâ ömrünün sonuna kadar muhafaza ettiği en bariz vasfı, diğer bir ifade ile şahsiyetinin dominant karakteri maddi yönden insanlara karşı ciddi bir istiğna duygusu içinde bulunuşudur. Dinî hizmetin karşılığında maddi ve manevi –hürmet ve ziyaret gibi- hiçbir beklenti içinde olmamıştır. Zaman zaman talebelerine *"Bütün mal varlığımı bir elin serçe parmağı ile kaldırabilmeliyim"* sözünün gereğini ekte sunulan tereke belgesinin şehadetiyle tahakkuk ettirmiştir.

Bediüzzaman'ın şahsiyetinde ve hizmet metodunda mürşitler, din adamları ve vaizler için örneklik teşkil eden çok önemli tutum ve davranışlar mevcuttur. Diğer yandan mürşid-i umumi olarak ifade ettiği vaizler ve halka öncülük yapacak olan kişilerin sahip olması gereken vasıflar üzerinde durmuştur. Din adamları, medreseler ve irşad müessesesi üzerinde derin gözlemler yapmış, tespit ettiği problemlerin halledilmesi hususunda gazete ve risale gibi çeşitli vasıtalarla çözüm yolları teklif etmiştir. Bu tespit ve çözüm yolları günümüz için de geçerliliğini muhafaza etmektedir.

⁹⁰ B. Said Nursî, Lemalar, s.193.

⁹¹ B. Said Nursî, Lemalar, s.65.

BEDÜZZAMAN'IN MAL VARLIĞINI GÖSTEREN URFA TEREKE
HAKİMLİĞİNİN TEREKE
TESPİT ZABTI⁹²

[illegible]

EK: 2

BEDİÜZZAMAN'IN MAL VARLIĞI⁹³

⁹² Bediüzzaman Said-i Nursî, *Mufasssal Tarihçe-i Hayatı*, C. III., İstanbul 1990. Belgeler kısmı en son sayfa.

⁹³Bediüzzaman Said-i Nursî Mufasssal Tarihçe-i Hayatı, C. III., İstanbul 1990. s. 1748-50.

Bediüzzaman vefat ettikten sonra tereke hâkimi geldi. Üstadın saat, cübbe, sarık ve cebindeki birkaç kuruş bozuk para gibi eşyasını tesbit etti. Bilahare Üstadın talebelerinin müracaatları üzerine, bu eşyanın hayatta olan kardeşi Abdülmecid Efendiye teslim edilmesine dair karar yazdı.

Tereke Hâkiminin gelmesi ve tuttuğu tutanak ve karar evrakı şöyledir: Evvela Emniyet Müdürlüğünden Savcılığa müracaat edilmiş, Savcılık da Terekê Hâkimine bildirmiştir. Aynen şöyle:

TC Urfa

C. Müdde-i Umumiği

Sayı

2293

Urfa: 23.3.960

Çok aceledir

TEREKE HÂKİMLİĞİNE – Urfa

21.3.1963 günü vilayetimize gelerek İpek Palas otelinin 20 nolu odasına inen Said-i Nursi'nin 23.3.960 günü saat 10'da kendi eceliyle vefa ettiği Urfa emniyet Müdürlüğünün 23.3.960 tarih ve 1 sayılı yazısıyla bildirilmiştir.

TİM. 110

Adı geçenin sahipsiz bulunması hasebiyle yedindeki eşyasının Hâkimliğinizce tesbit ve gereğinin ifası rica olunur.

TC

URFA

TEREKE HÂKİMLİĞİ

Esas: 1960/1

Hâkim: Özdemir Türker 12096

Kâtip: İbrahim Dedeşah

Müteveffa Said-i Nursi'ye ait eşyalar yed-i emin olarak Zübeyir Gündüzalp, Bayram Yüksel ve Hüsnü Bayram'a teslim edildiğinde, kendileri

bugün Hâkimliğimize müracaatla müteveffanın yegâne varisinin Konya İmam-Hatip Okulunda bulunan Arapça Öğretmeni Abdülmecid Ünlükul'un olduğunu bildirerek eşyanın oraya gönderilmesini talep ettiler.

G.D. müteveffanın yakınlarının beyanına göre, varisinin Konya İmam Hatip Okulunda bulunan Arapça Öğretmeni Abdülmecid Ünlükul'un olduğu beyan edildiğinden, mumaileyh müteveffanın yegâne varisi olup olmadığı tesbit edilerek, kendisinden başka varisi yoksa eşyaların nüfus kaydı veya veraset ilamı mucibince kendisine ödenmesi için Konya Tereke Hâkimliğine müzekkere yazılmasına, eşyaların mezkûr Hâkimliğe gönderilmesine karar verildi. 26/3/1960

Kâtip Hâkim 12096

İmza

Hâkim:

Özdemir Türker 12096

Kâtip: İbrahim Dedeşah

Müteveffa Said-i Nursi'ye ait eşyaların Konya Tereke Hâkimliğine 26.3. tarihinde 741, 742, 743, 744, 745, 746 numaralı posta makbuzuyla gönderildiği, posta masrafı olarak üç bin dört yüz elli kuruş masraf yapıldığı ve terekede bulunan on beş liranın buna mahsub edildiği görülmüştür. G.D. Dosyasının hıfza kaldırılmasına karar verildi. 26/3/960

Kâtip Hâkim

İmza İmza

TEREKE HÂKİMLİĞİNİN ÜSTADIN ODASINDA TESPİT ETTİĞİ EŞYALARIN LİSTESİ:

Eşyanın cinsi: Adedi Kıymeti-Kuruş
Cizlavet marka bir çift lastik 1 500
Bir sepet içinde:
Dört adet sefer tası içi
Bir adet çinko tencere küçük
Bir tane küçük çaydanlık
Bir ayaklı bardak,
İki tane ayaksız bardak 150
Bir adet eski çarşaf
Bir eski Frenk gömleği

Bir tane eski iç gömlek
Sarık üzerine sarılacak bez
Üç tane mendil, bir havlu
Bir de pamuklu hırka, bir eski gömlek
Bir eski çarşaf ve mendil, bir eski bohça 1750
Bir adet havlu 200
Bir adet kırık gözlük
Bir adet dua kitabı
Eski yazı takvim
İki adet kalem
Başkaca tesbit edilecek eşyası kalmadı.

KAYNAKLAR

Akgün, İbrahim, Osmanlı Düşüncesinden Seçmeler -2 Önce Söz Vardı, Ankara 2012.

Badıllı, Abdülkadir, Bediüzzaman Said-i Nursî Mufasssal Tarihçe-i Hayatı, C. III., İstanbul 1990.

B. Said Nursî, Âsâr-ı Bediyye, Elmas Neşriyat İstanbul 2005.

B. Said Nursî,, Âsar-ı Bediye, (Osmanlıca nüshası, Der. Abdülkadir Badıllı) ty.

B. Said Nursî, Barla Lahikası, Germany 1994.

B. Said Nursî, Eski Said Dönemi Eserleri, Yeni Asya Neşriyat İstanbul 2009.

B. Said Nursî, Emirdağ Lahikası, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007.

B. Said Nursî, Hizmet Rehberi, Envar Neşriyat.

B. Said Nursî, Hutbe-i Şamiye, Yeni Asya Neşriyat İstanbul 2011.

B. Said Nursî, Lemalar, Yeni Asya Neşriyat, Germany. 1994.

B. Said Nursî, Mektubat, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2005.

B. Said Nursî, Muhakemat, Sözler Yay. İstanbul 2002.

B. Said Nursî, Münazarat, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2012.

B. Said Nursî, Risale-i Nır Külliyyatı, Nesil Yay. C. 1. İstanbul 1986.

B. Said Nursî Sözler, Yeni Asya N. Germany, 1993.

Canan, İbrahim, Bediüzzaman'ın Fikrî Programı, Yeni Nesil Yay. İstanbul 2008.

Hekimoğlu İsmail ve diğerkleri, Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Büyük Lügat, Türdav, İstanbul 1985.

Heyet, Bediüzzaman Said Nursî Hayatı, Mesleği, Tercüme-i Hali, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2001

Kur'an'ı-Kerim Meâli, DİB, Ankara 2006.

Kur'an Yolu Tefsir ve Meal, DİB., Yay. Ankara 2012. C. I, V.

Şahiner, Necmettin, Bilinmeyen Taraflarıyla Bediüzzaman Said Nursî, İstanbul 1979.

Uludağ, Süleyman, İslam'da İrşad, Marifet Yay, İstanbul 1981.

Uludağ, Süleyman, İslam Düşüncesinin yapısı, Dergâh Yay, İstanbul 1986.